

Dječji vrtić Vladimira Nazora
Zagreb, Hrvatska

MALIM KORACIMA DO ODRŽIVE BUDUĆNOSTI

Željka Uzun, mag.praesc.educ., odgojitelj mentor
Anamarija Perić, mag.praesc.educ.

Leskovec pri Krškem, 25.5.2024.

EKO HIMNA VRTIĆA

Vrtićanci mi smo mali,
ekolozi ipak pravi.
Razbacano smeće nitko od
nas neće.
Skupljaj papir, čuvaj šume,
cvijeće, ptice, ribice.

Recikliraj, čuvaj, priliku si daj,
napravi od zemlje pravi mali
raj!

Ekolozi mi smo pravi,
veseli i razigrani.
Za čist planet mi smo svi!
Želimo svijet zeleni!

Recikliraj, čuvaj, priliku si daj,
napravi od zemlje pravi mali
raj!

DV VLADIMIRA NAZORA, ZAGREB

- Osnovan je 1939. godine
- 4 objekta- imena inspirirana djelima Vladimira Nazora (Zlatna lađa, Bijeli jelen, Medvjed Brundo, Veli Jože)
- Upisano je oko 430 djece koja su smještena u 24 odgojne skupine
- Od 2017. ima status Eko-škole i nositelj je zelene zastave
- Program za održivi razvoj integrirani je dio vrtićkog kurikulumu
- Cilj našeg djelovanja je jačanje ekološke osjetljivosti svih sudionika u odgojno-obrazovnom procesu, razvijanje svijesti o održivom razvoju

*„Ako razmišljate godinu dana unaprijed, posadite sjeme.
Ako razmišljate desetljeće unaprijed, posadite stablo.
Ako razmišljate stoljeće unaprijed, odgojite ljude.“*

(Kineska poslovice)

**EKOLOŠKI
ODGOJ I
OBRAZOVANJE**

**ODGOJ I
OBRAZOVANJE
ZA ODRŽIVI
RAZVOJ** (naglašava
međuzavisnost okoliša,
ekonomskog i
društvenog razvoja)

*u stručnoj
literaturi postoje*
**RAZLIČITI
TERMINI**

**ODGOJ I
OBRAZOVANJE
ZA ODRŽIVU
BUDUĆNOST**
(perspektiva
budućnosti)

**ODGOJ I
OBRAZOVANJE
ZA OKOLIŠ**
(okoliš)

Odgoj i obrazovanje za održivi razvoj ujedno je **proces razvoja (ekološke) osjetljivosti djece** temeljen na sljedećim vrijednostima: poštivanju ljudskih prava, zdravog življenja, demokracije, bio različitosti, međugeneracijske solidarnosti i sl. (Uzelac, Lepičnik-Vodopivec i Anđić 2014).

Svrha mu je izgraditi ekološki osviještenog i savjesnog pojedinca koji javno izražava poštovanje i ljubav prema prirodi, kritički stav, osjećaj odgovornosti spram zajednice, potiče očuvanje biološke raznolikosti, teži **održivom razvoju** (Husanović-Pejnović, Nikčević-Milković i Tomljenović 2004).

Cilj dakle, nije znanje kao korpus činjenica koje dijete treba naučiti o okolišu, nego razumijevanje prirodnih procesa i njihove uzajamne ovisnosti te izgradnja stavova i pozitivnog odnosa prema okolišu u praksi, u akciji, u življenju (Petrović-Sočo 1999).

VRIJEDNOSTI:

- **znanje** (razumijevanje i kritičko promišljanje, radost otkrivanja svijeta, snalaženje u novim i nepredvidivim situacijama, interakciji s vršnjacima i odraslima, materijalima, percepcija sebe kao uspješnog i kompetentnog pojedinca);
- **humanizam i tolerancija** (pravednost kao životno načelo, osjetljivost za druge, cjelokupno životno okruženje, poštovanje i prihvaćanje pluralizma kultura te rasnih, rodničkih, etničkih, vjerskih, nacionalnih i socijalnih razlika, razumijevanje svojih i tuđih prava, odgovornosti i obaveza);
- **identitet** (identitet „građanina svijeta“ s naglaskom na očuvanje vlastitog nacionalnog identiteta, kulture, društvene, jezične, moralne i duhovne baštine, odstupanje od predrasuda i stereotipa);
- **odgovornost** (sloboda izbora uz odgovornost prema društvenom dobru, prirodi, sebi samom i drugima, samoprocjena vlastitog mišljenja i djelovanja);
- **autonomija** (inicijativnost, samostalnost mišljenja, odlučivanja i djelovanja);
- **kreativnost** (originalni pristupi prilikom rješavanja različitih problema).

DOBROBITI:

- **osobna, emocionalna i tjelesna** (otvorenost prema novim iskustvima, usvajanje prehrambenih, higijenskih i kretnih navika, smirenost, samopoštovanje i samoprihvatanje, razvoj osobnog identiteta, sposobnost privremene odgode želja i zadovoljavanja potreba, inicijativnost, promišljanje i samoprocjena vlastitih postignuća);
- **obrazovna** (radoznalost i inicijativnost, kreativnost, stvaralački potencijal, percepcija sebe kao osobe koja želi i može učiti, propitivanje uz stvaranje vlastitih ideja i teorija, argumentirano iznošenje vlastitog razmišljanja, primjena različitih izvora učenja, osvještavanje i upravljanje procesom učenja, samoprocjena);
- **socijalna** (razumijevanje i prihvaćanje različitosti, usklađenost s pravilima, normama i zahtjevima zajednice, uspostavljanje, održavanje i razvijanje kvalitetnih odnosa djeteta s drugima, odgovornost, fleksibilnost i adaptabilnost, zajedničko djelovanje, aktivno sudjelovanje, pregovaranje i konstruktivno rješavanje konflikata, etičnost, solidarnost i tolerancija, osjećaj prihvaćenosti i pripadanja).

Ekološka sastavnica protkana je kroz sve vrijednosti i dobrobiti Nacionalnog kurikulumu za RPOO.

„EKOLOŠKA OSJETLJIVOST” DJECE

- ▶ Najčešće korišten, ali poprilično apstraktan pojam
- ▶ Sposobnost djeteta na eko-komunikaciju s okruženjem, postojanje ekološkog ponašanja i navika (Uzelac 1993)

4 DIMENZIJE RAZVOJA EKOLOŠKE SVIJESTI DJECE: (Tufekčić 2015)

RACIONALNA

(**znanje** kao osnova ekološke svijesti)

EMOCIONALNA

(emotivna **povezanost sa prirodom** i životnom sredinom motivira dijete za očuvanje iste)

VRIJEDNOSNA

(pozitivni ekološki **stavovi i moralna uvjerenja** temelj su pravilnog postupanja prema prirodi i okruženju)

VOLJNA

(spremnost na **djelovanje** i zaštitu okoline od negativnih utjecaja)

**NA RAZVOJ
EKOLOŠKE
OSJETLJIVOSTI DJECE
UTJEČU:**

**PREDŠKOLSKA
USTANOVA**

OBITELJ

**DRUŠTVENA
ZAJEDNICA**

VRŠNJACI

MEDIJI

ODGOJITELJI

KULTURA

OKRUŽENJE

**VANJSKI
PROSTOR**

ODGOJITELJ – KOMPETENTAN (SU)KREATOR ODGOJA I OBRAZOVANJA DJECE ZA ODRŽIVU BUDUĆNOST

1. ULOGA:

- odgojiti ekološki osviještenog pojedinca
- pomoći djeci premostiti jaz između ekoloških iskustava i izgradnje stvarnog ekološkog znanja i razumijevanja (Siraj-Blatchford's 2009)

3. OBRAZOVANJE:

- odgojno-obrazovni sustav nije ekologiziran niti planski razrađen (Uzelac i Pejčić 2004)
- nedovoljan broj kolegija na fakultetima
- nedovoljna ponuda ekoloških edukacija

2. OČEKIVANJA:

- umiriti zabrinutost društva za održivu budućnost
- preuzeti vodeću ulogu u području ekologije i iniciranju promjena (Davis 1998)

4. UVIJETI RADA U DJEČJEM VRTIĆU:

- nedostatak podrške stručno-razvojne službe
- nedostatak didaktike i stručne ekološke literature
- nedostatak stručnih osposobljavanja iz područja ekologije (Uzelac 2008)

MALIM KORACIMA DO ODRŽIVE BUDUĆNOSTI

primjer prakse odgojno-obrazovne skupine „Ribice”
(djeca rane razvojne dobi)

Kako uče djeca rane dobi?

- ▶ istraživanjem svijeta koji ga okružuje
- ▶ izravnim iskustvom
- ▶ interakcijom s okruženjem
- ▶ **igrom** (preduvjet je za razvoj ekološke osjetljivosti jer dijete za igrom ima intrinzičnu motivaciju pa će u njoj stvarati temelj za ekološku osjetljivost i početno razumijevanje ekoloških problema)

Metodička načela na kojima trebaju počivati ekološki ciljevi i zadaci:

- uvažavanje prethodnog životnog iskustva djeteta, razvojnih mogućnosti i sposobnosti
- primjena načela postupnosti (prethodno znanje kao osnova stjecanju sljedećeg) (Lepičnik i dr. 2017)

AKTIVNOSTI BRIGE ZA ZDRAVLJE

ČISTOĆA I UREDNOST TIJELA (ruku, lica, odjeće, obuće)

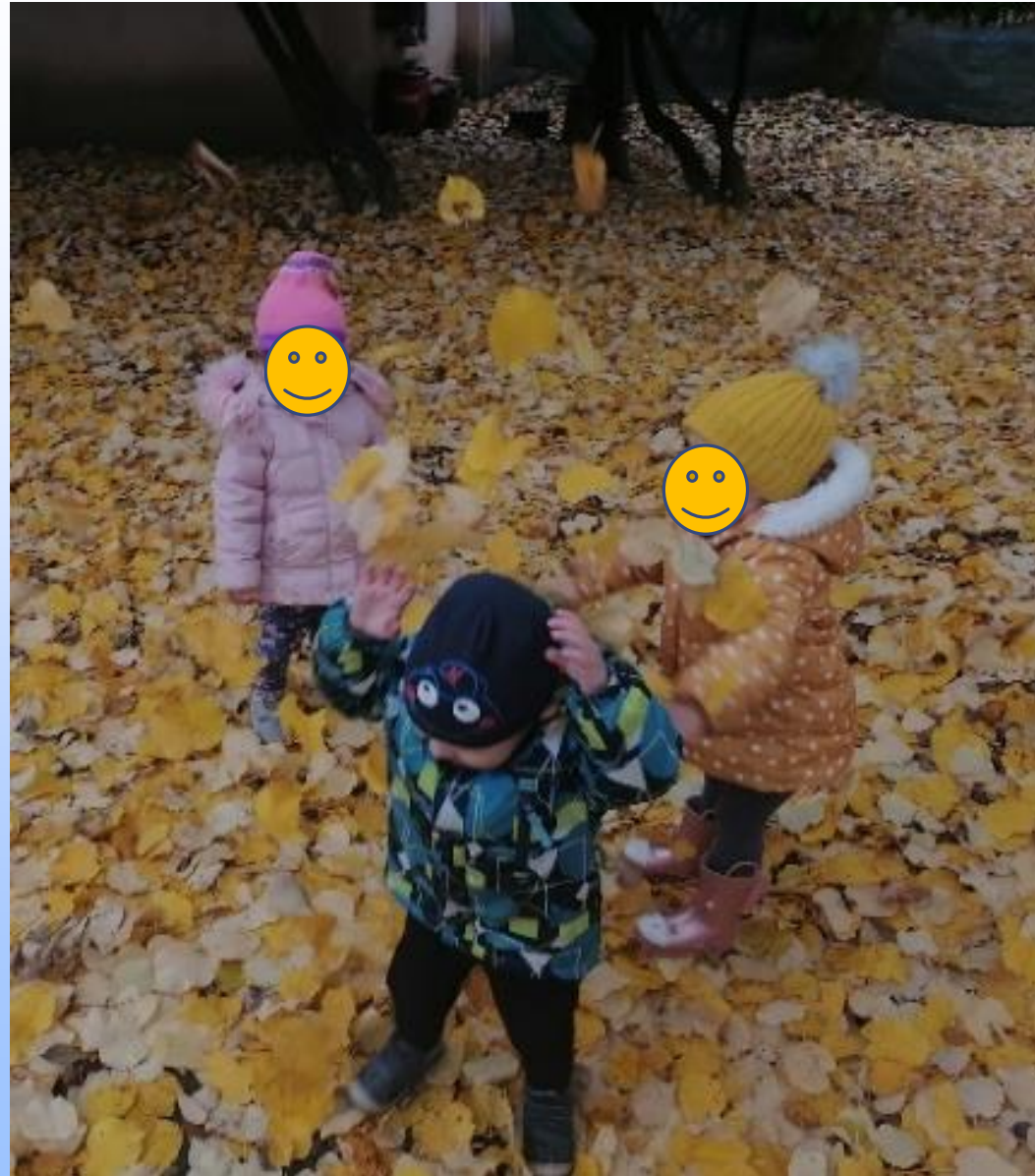
ČISTOĆA PROSTORA I IGRAČKA

DVORIŠTE- kretanje/ igra/ istraživanje okoline

BILJNI SVIJET

(sijemo, sadimo, zalievamo, pratimo rast)

(stablo)

ŽIVOTINJSKI SVIJET

(kućice i hranilice za ptice)

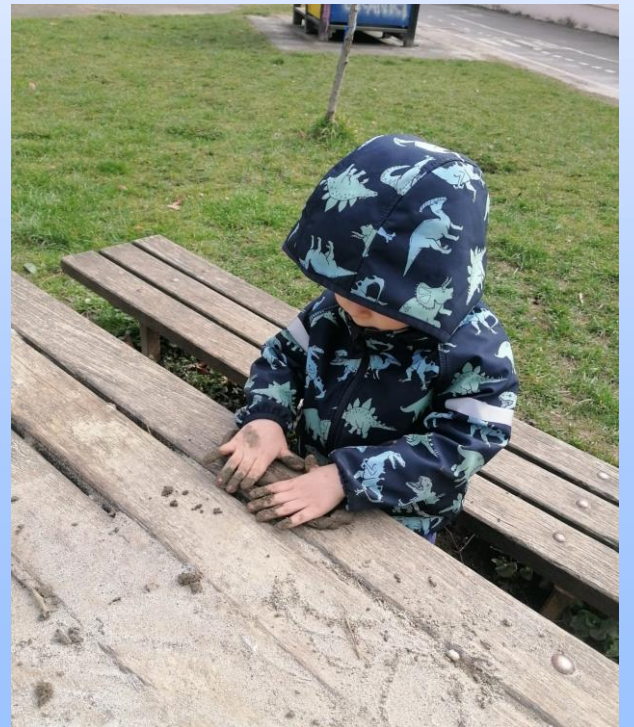

PRIRODNE POJAVE

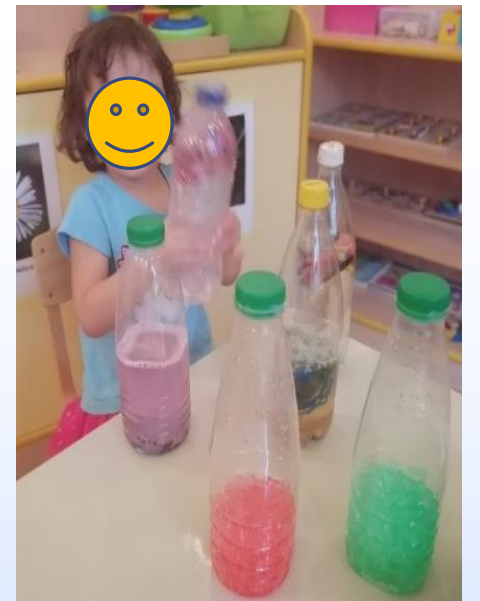

TLO

OTPADNI MATERIJALI- POTICAJ ZA IGRU I STVARANJE

SPREMNICI ZA OTPAD U NAŠOJ SDB

AKCIJA- PLASTIČNIM ČEPOVIMA DO SKUPIH LIJEKOVA

LITERATURA:

- ▶ Cifrić, Ivan. 2002. *Okoliš i održivi razvoj: ugroženost okoliša i estetika krajolika*. Zagreb: Hrvatsko sociološko društvo.
- ▶ De Zan, Ivan. 2000. *Obrazovanje i odgoj za okoliš*. Napredak 141 (3). 328- 339.
- ▶ Husanović-Pejnović, Dragica. 2011. *Održivi razvoj i izvanučionička nastava u zavičaju*. Zagreb: Školska knjiga.
- ▶ Husanović-Pejnović, Dragica; Nikčević-Milković, Anela; Tomljenović, Braco. *Ekološka svijest stanovnika Ličko-senjske županije*. 2004. Zbornik radova Ekologija u odgoju i obrazovanju. (Ur.) Golac, Stipe i dr. Gospić: Visoka učiteljska škola.
- ▶ Lepičnik-Vodopivec, Jurka. 2000. *Stavovi odgajatelja o ekološkom odgoju djece u vrtiću*. Zbornik radova stručno znanstvenog skupa Ekologija: korak bliže djetetu. (Ur.) Uzelac, Vinka. Rijeka: Adamić.
- ▶ Lepičnik-Vodopivec, Jurka. 2004. *Ciljevi i sadržaj odgoja i obrazovanja za okoliš u predškolskim ustanovama*. Zbornik radova Ekologija u odgoju i obrazovanju. (Ur.) Golac, Stipe i dr. Gospić: Visoka učiteljska škola.
- ▶ Petrović-Sočo, Biserka. 1999. *Neke suvremene stručno-metodičke osnove ekološkog odgoja u predškolskoj ustanovi*. Zbornik radova stručno znanstvenog skupa Ekologija - korak bliže djetetu. (Ur.) Uzelac, Vinka. Rijeka: Adamić. 43- 48. Tufekčić, Nermin. 2015. *Ekološka pedagogija: osnovi nauke o odgoju za okolinu i održivi razvoj*. Sarajevo: Dobra knjiga.
- ▶ Uzelac, Vinka. 1990. *Osnove ekološkog odgoja*. Zagreb: Školske novine.
- ▶ Uzelac, Vinka. 1993. *Djelatnosti u razvoju ekološke osjetljivosti djece*. Zagreb: Hrvatski pedagoško- književni zbor.
- ▶ Uzelac, Vinka. 1996. *Okoliš- obrazovanje- odgajatelji/ učitelji*. Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor.
- ▶ Uzelac, Vinka; Lepičnik-Vodopivec, Jurka; Dunja Anđić. 2014. *Djeca - odgoj i obrazovanje - održivi razvoj*. Zagreb: Golden marketing- Tehnička knjiga.

Hvala na pažnji i
evaluaciji 😊

